

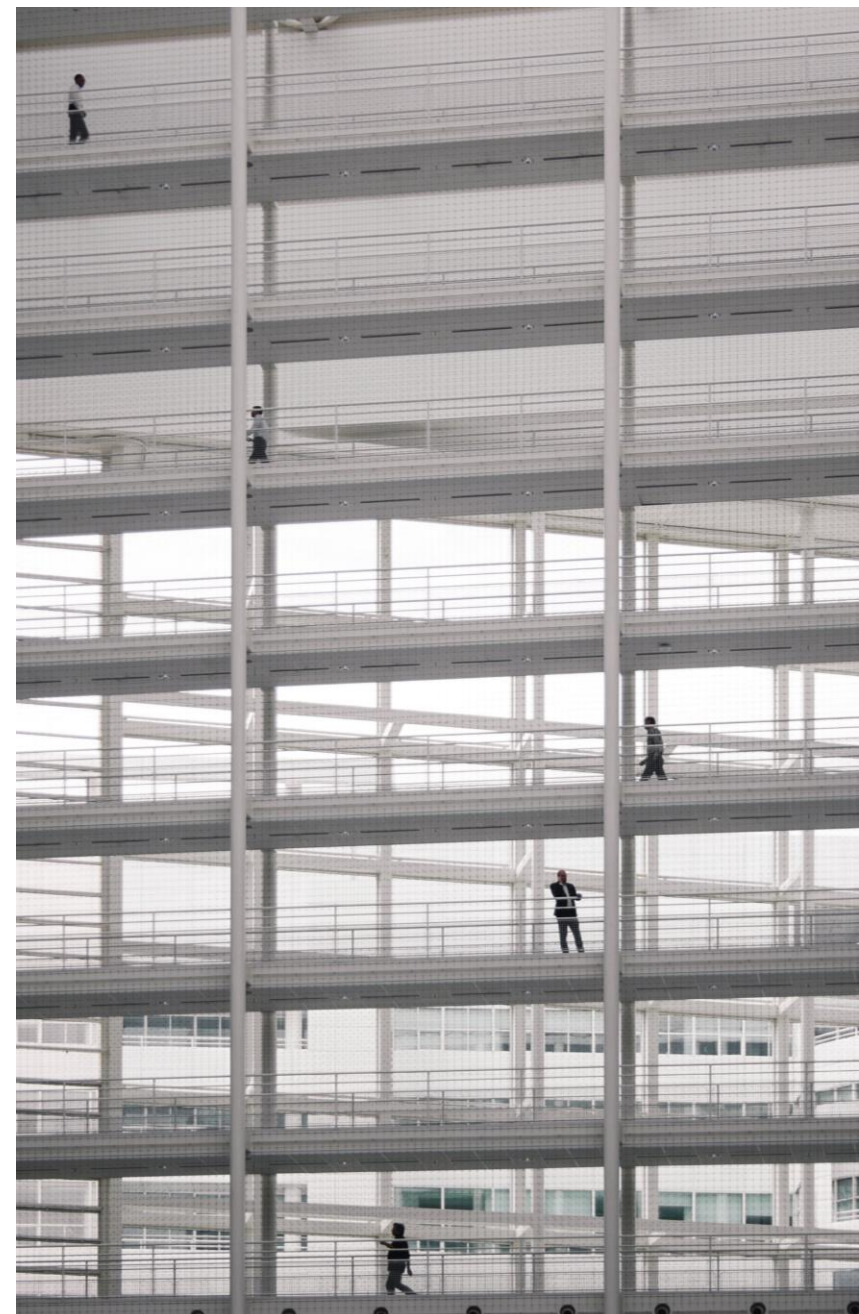
COVID-19
äririskide juhtimine

SORAINEN

19.03.2020

Tänane ajakava

- 11:00 Miks eriolukord kui võimalik oleks ka hädaolukord?
Allar Jõks
- 11:10 Töötajate informeerimine koroonapositiivsest töötajast või temaga kokku puutunud isikust ning info küsimine töötajalt
Mihkel Miidla
- 11:20 Kui tööõigus muutub erakorraliseks?
Karin Madisson
- 11:40 Ühingujuhtimise küsimused
Piret Jesse
- 11:50 Vääramatut jõud lepingute täitmise kontekstis
Kaupo Lepasepp
- 12:00 Kuidas võlgnevusi sisse nõuda ja neid ära hoida? Must stsenaarium – saneerimine, pankrot
Mari Karja ja Kaupo Lepasepp
- 12:20 Riigihanked kriisiolukorras
Mario Sõrm
- 12:30 Küsimused kuulajatelt

**Kui tööõigus muutub
erakorraliseks?**

SORAINEN

Karin Madisson
Sorainen

19.03.2020

Abimeetmed

Tööhõive meetme maksimaalne eelarve 250 mln eurot. Veel kinnitamisel ja täpsustamisel Valitsuses- eeldatavasti täna.

- Töötukassa maksab töötajale 70% tema eelneva 12 kuu keskmisest palgast, minimaalselt 584.- eurot, maksimaalselt 1000 eurot (bruto).
- Tööandja peab maksma palgana minimaalselt 150 eurot + maksud ehk ca 200.- ühe töötaja kohta.
- Makstakse märts-mai eest (taotlusi saab ilmselt esitada alates aprillist). Tööandja taotleb toetust aga toetus makstakse töötajale. Küsida saab kahe kuu eest.

Kvalifitseerumise tingimused (täidetud peab olema kaks kolmest):

- Käive/tulud on langenud 30% võrreldes eelmise aasta sama perioodiga;
- Tööd pole anda 30% töötajatest seoses COVID19 kriisiga;
- Kui vähemalt 30% töötajatest on palka vähendatud 30% (TLS § 37)

Lisaks märtsist maini hüvitab riik esimesed kolm haiguspäeva.

Kodukontor

Soovitav eraldi kokkulepe või tööandja selged juhised.

Riskid:

- a) tööaja arvestus;
- b) Töötervishoid;
- c) Ärisaladus;
- d) Andmekaitse jne.

Töötasu vähendamine (TLS § 37)

Alused

- Tööandjast mitteolenev ettenägematu majanduslik olukord
- Ei ole võimalik pakkuda samas mahus tööd
- Täis töötasu maksmine oleks ebamõistlikult koormav

Ulatus

- Kuni 3 kuuks 12 kuulise perioodi jooksul
- Töötasu võib vähendada kuni miinimumpalgani (3,48 eur/tund või 584 eur/kuu)

Oluline

- Ette tuleb teavitada 14 päeva (selleks ajaks tuleb säilitada keskmine töötasu)
- Konsulterimine: 7 päeva õigus arvamusi esitada
- Töötajad võib keelduda proportsionaalselt töö tegemisest
- Töötaja võib töölepingu üles öelda (sarnane hüvitis kui koondamisel- v.a etteteatamise tähtaeg)
- Tuleb võimalusel pakkuda teist tööd

Koondamine

Alused

- Töömahu vähenemisel
- Töö ümber korraldamisel
- Tööandja tegevuse lõppemisel
- Pankroti väljakuulutamisel
- Või mõnel muul juhul, kui töösuhte jätkamine kokkulepitud tingimustel muutub võimatuks

Erandid

- Isik, kes on rase / kellel on õigus saada sünnituspuhkust
- Isik, kes kasvatab alla 3 aastast last
- Töötajate esindaja

Teatamine ja hüvitis koondamisel

- 1 kuu keskmine töötasu hüvitisena
- Kasutamata jäänud puhkusepäevade hüvitis
- Teavitus soovituslikult kirjalikus vormis
- Kui ette ei teata, siis tuleb etteteatamata perioodi eest töötasu proportsionaalselt hüvitada.

Tööstaaž	Etteteatamis- periood (kalendripäevad)
kuni 1 aasta	15
1 kuni 5 aastat	30
5 kuni 10 aastat	60
üle 10 aasta	90

Kollektiivne koondamine

- Koondatute arv 30 kalendripäeva jooksul.

Koondatud töötajate arv	Keskmine töötajate arv ettevõttes
vähemalt 5	kuni 19
vähemalt 10	20 kuni 99
vähemalt 10%	100 kuni 299
vähemalt 30	vähemalt 300

- Vajadus kaasata Töötukassa, kellele tuleb saata informatsioon – reeglina pikeneb protsess u. 1 kuu võrra.

- **TLS § 35. Töötasu maksmine töö mitteandmisel**
 - **TLS § 38. Töötasu maksmine töötamise takistuse korral**

Tööandja peab töövõimelisele ja töö tegemiseks valmis olevale töötajale maksma keskmist töötasu ka juhul, kui töötaja ei tee tööd seetõttu, et tööandja ei ole andnud tööd, ei ole teinud töö tegemiseks vajalikku toimingut või on muul viisil töö vastuvõtmisega viivitanud, **välja arvatud juhul, kui töö andmata jätmise on põhjustanud töötaja süü.**

Töötaja ise on läinud kriisipiirkonda?

Tööandja peab maksma töötajale keskmist töötasu **mõistliku aja** eest, mil töötaja ei saa tööd teha tema isikust tuleneval, **kuid mitte tahtlikult või raske hooletuse tõttu tekkinud põhjusel** või kui töötajalt ei saa töö tegemist oodata muul tema isikust mittetuleneval põhjusel.

Alaealise koolilapsega või lasteaia lapsega kodus olemine?

Veel võimalusi- tavapuhkus ette; palgata puhkus; palgaga puhkus; töökoormuse vähendamine; summeeritud tööaeg, tükitöö; töövõimetusleht lapse või enda haiguse korral.

Hiina v Itaalia

Country, Other	Total Cases	New Cases	Total Deaths	New Deaths	Total Recovered	Active Cases	Serious, Critical	Tot Cases/ 1M pop
China	80,928	+34	3,245	+8	70,420	7,263	2,274	56
Italy	35,713	4207	2,978	475	4,025	28,710	2,257	591

 China

Coronavirus Cases:

80,928

Deaths:

3,245

Recovered:

70,420

 Italy

Coronavirus Cases:

35,713

Deaths:

2,978

Recovered:

4,025

SORAINEN

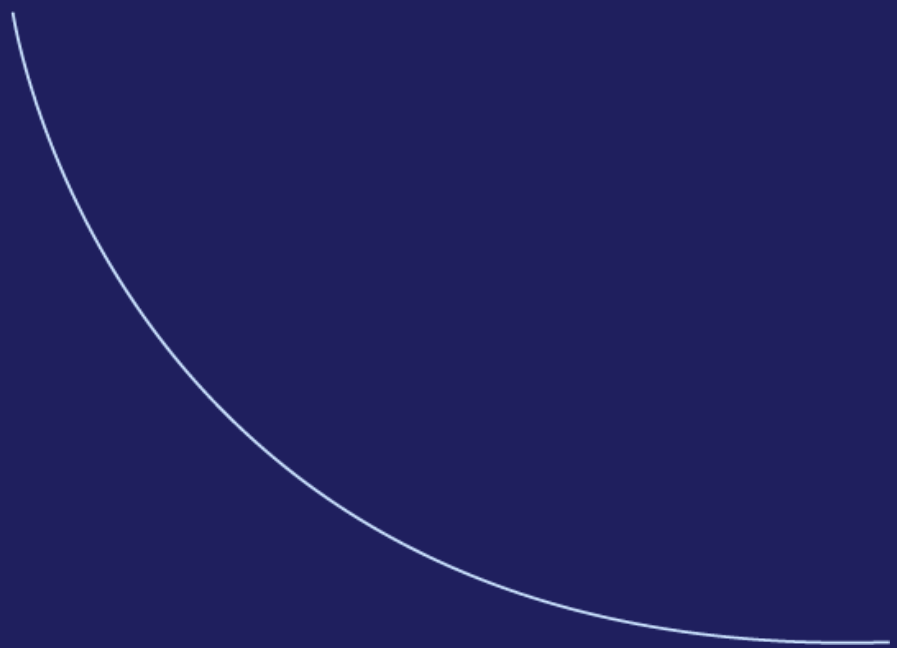
**Ühingujuhtimine
keerulisel ajal**

Piret Jesse

Advokaadibüroo SORAINEN AS

19. märts 2020

Millest täna räägime?

Mida arvestada ühingu juhtimise korraldamisel

Otsuste vastuvõtmise võimalused füüsilisi koosolekuid pidamata

Juhatuses kohustused

- Kui põhikiri ei sätesta teisiti, siis võib otsuseid vastu võtta mistahes vormis.
- Kohustuste täitmisel tuleb olla hoolas ja lojaalne ning tegutseda ühingu jaoks majanduslikult kõige otstarbekamal viisil.
- Hoolsuskohustus hõlmab kohustust olla hoolas, otsuste vastuvõtmiseks piisavalt informeeritud ning kohustust mitte võtta ühingule põhjendamatuid riske (ärilise kaalutluse reegel).
- Tehinguid, mis väljuvad igapäevase majandustegevuse raamest, võib juhatus teha ainult nõukogu nõusolekul.
- Soovitame rakendada kõrgendatud hoolsust ning kooskõlastada pikaajalisema mõjuga olulised otsused nõukoguga või selle puudumisel osanikega ka siis, kui põhikirja kohaselt nõusoleku saamise nõue puudub.

Nõukogu otsuste vastuvõtmine

Ühehäälnene kirjalik otsus

Koosolekul – võimalik osaleda elektrooniliste vahendite abil või edastada hääl kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis

Otsuste vastuvõtmine koosolekut kokku kutsumata otsuse eelnõu hääletamise kaudu

Võimalused nõukogu koosolekul osalemiseks

- Isikliku osalemisega on võrdsustatud osavõtt elektrooniliste vahendite (nt Skype, telefoni- ja videokonverentsi) vahendusel eeldusel, et see toimub:
 - reaalajas kahe-suunalise side abil või muul sarnasel elektroonilisel viisil
 - võimaldab nõukogu liikmetel koosolekut jälgida, sõna võtta ning otsuste tegemisel hääletada
- Oluline on tagada kõikidele võrdne võimalus sel viisil koosolekul osalemiseks.
- Hääletamisel saab osaleda, edastades oma hääle kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Oluline on, et hääle oleks edastatud enne koosolekut või koosoleku ajal.

Nõukogu otsuste vastuvõtmine koosolekut kokku kutsumata

Võimalik vaid siis, kui:

- põhikirjas pole teisiti ette nähtud ja see on sätestatud nõukogu töökorras

või

- kõik nõukogu liikmed on sellise otsustamisega nõus.

Otsuste vastuvõtmiseks koosolekut kokku kutsumata:

- Edastab nõukogu esimees nõukogu liikmetele otsuste eelnõud ja määrab tähtaja seisukohtade esitamiseks.
- Seisukohad tuleb esitada kirjalikult (digitaalselt), kui põhikirjas või töökorras pole ette nähtud teisiti.
- Seisukoha tähtaegselt esitamata jätmine loetakse vastuhääleks.
- Nõukogu esimees koostab hääletusprotokolli, milles märgitakse hääletustulemused ning lisatakse poolthääled.

Hääle andmine osanike koosolekul / üldkoosolekul?

Otsuseid saab vastu võtta ükshäälese kirjaliku otsusena.

Äriseadustik **ei võimalda** osanike koosolekuid ega üldkoosolekuid elektrooniliselt pidada. Seadus eeldab, et koosolekuid peetakse füüsiliselt. Osanike koosoleku/üldkoosoleku reaalajas ülekandmine (Skype, Microsoft Teams) on võimalik, ent ülekande reaalajas järgimine ei ole koosolekul osalemine.

Osanikel võimalik võtta otsuseid vastu koosolekut kokku kutsumata eelnõu hääletamise läbi analoogselt nõukoguga.

Hääle andmine:

- Füüsiliselt kohal viibides, sh esindaja vahendusel
- Elektrooniliselt osaledes – börsiettevõtte puhul, kui põhikiri seda võimaldab
- Hääle edastamisel enne koosolekut elektrooniliselt – kui põhikiri seda võimaldab
- Hääle edastamisel enne koosolekut kirjalikult – kui põhikiri seda võimaldab.

Elektroniline ja posti teel hääletamine

- Koosoleku kutses peab olema märgitud elektronilise või posti teel hääletamise võimalus ning teave sellise hääletamise korra kohta (posti teel hääletamise blankett).
- Elektroniline hääl tuleb edastada enne koosolekut või koosoleku ajal, posti teel antav hääl tuleb anda selleks põhikirjas määratud korras ja ajaks.
- Elektroniline hääletamine peab olema **tehniliselt turvaline**, tagama osaniku/aktsionäri **tuvastamise**, elektronilise hääletamise **turvalisuse** ja **usaldusväärsuse**, olema nende eesmärkide saavutamiseks **proportsionaalne**. Sisuliselt peab olema tegu kvalifitseeritud elektronilise allkirjaga (digitaalallkiri vastab sellele nõudele). Nendele tingimustele vastavad Eesti digiallkirjastamise võimalused (ID-kaardi või e-residendi kaardiga, Mobiil-ID või uusim Smart-ID).
- Börsiaktsiaseltside aktsionäridel on lubatav anda hääl kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (nt e-kiri).

Praktilisi näpunäiteid

- Osanikud saavad otsuseid vastu võtta eelnõu hääletamise läbi.
- Aktsiaseltsi puhul soovitame esitada otsuse eelnõud koosoleku kokkukutsumisel sellise detailsusastmega, et kõik aktsionärid suudaksid selle põhjal kujundada oma seisukoha ning anda volituse mõnele aktsionärile, kes saab kas osaleda füüsiliselt koosolekul.
- Seadus ei piira seda, mitut isikut võib koosolekul esindada.
- Koosolekut saab üle reaalajas Interneti vahendusel, kahesuunalise side abil või muul tehniliselt turvalisel viisil.

SORAINEN

Väärämatu jõud –
uus popp tegelane
COVID lavastatud
etenduses

Kaupo Lepasepp
Vandeadvokaat, partner

19. märts 2020

Millest täna räägime?

Mis on vääramatu jõud? Kas COVID-2019 on vääramatu jõud?

Millal võib vääramatule jõule tugineda?

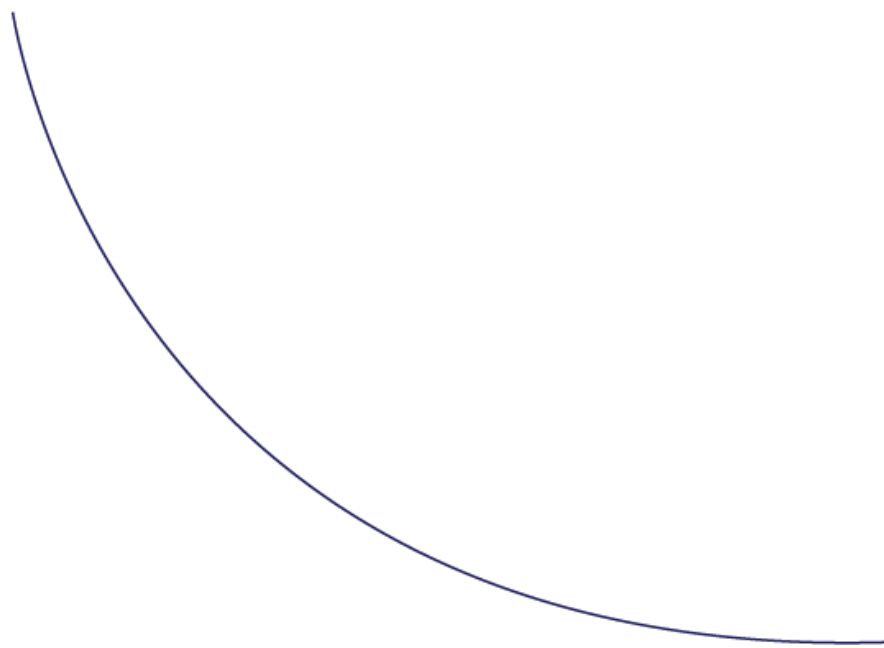
Mida tohib ja ei tohi teha, kui oled vääramatust jõust mõjutatud?

Mida teha, kui lepingupartner ei täida vääramatu jõu tõttu oma kohustusi?

Mis on vääramatu jõud?

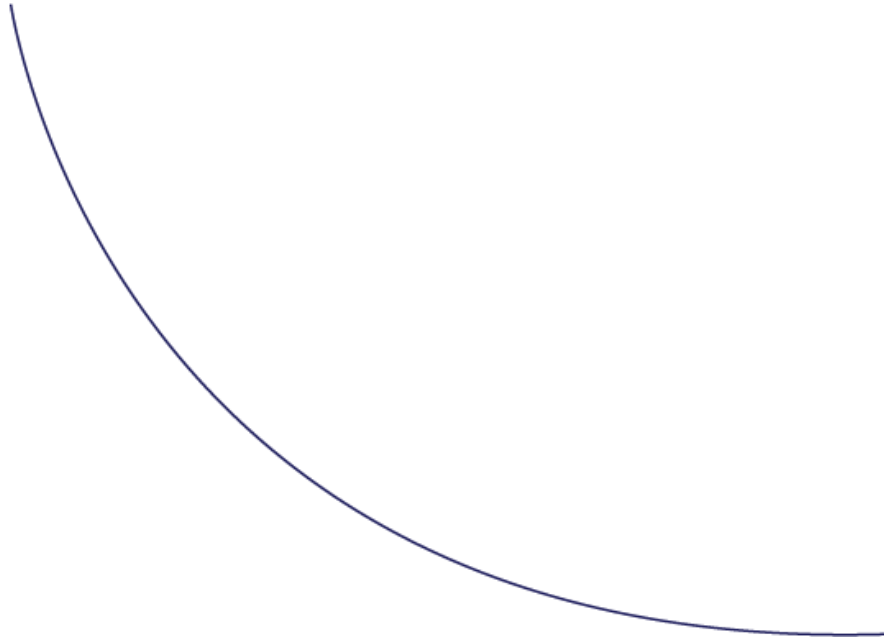
- Vääramatu jõud ehk *force majeure* on asjaolu, mis samaaegselt....
 - takistab kohustuse kohast täitmist,
 - mida võlgnik ei saanud mõjutada,
 - mida võlgnik ei saanud lepingu sõlmimise ajal mõistlikult arvestada, ja
 - mille vältimist või ületamist ei saanud võlgnikult mõistlikult oodata.
- Lepingus võivad olla erisused nii mõiste kui mõjude osas.
- Vääramatu jõu korral tehakse õigluse huvides erand lepingu täitmise kohustusest.

Takistav asjaolu on väljaspool võlgniku mõjuulatust

- Asjaolu olemasolu või kulgu ei saanud võlgnik mõjutada.
- Hinnata tuleb **objektiivsete**, mitte subjektiivsete kriteeriumite järgi. Kui võlgnik isiklikult ei saanud asjaolu mõjutada, aga objektiivselt oleks saanud seda oodata, pole rikkumine vabandatav.
- Raha maksmise kohustuse täitmine ei saa põhimõtteliselt olla vabandatav, välja arvatud äärmiselt erandlikel juhtumitel (nt sõda, välisülekannete keelustamine).
- Võlgniku mõjuulatuses on **tegevusega tavapäraselt seonduvad riskid**, nt lepingupartnerite tegevus.
- COVID-2019 ja selle tõttu kehtestatud piirangud täidavad selle kriteeriumi.

Takistav asjaolu ei olnud ettenähtav

- Asjaolu saabumine peab olema ootamatu.
- Võlgnikult ei saa mõistlikult oodata asjaoluga arvestamist.
- Hinnata lepingu sõlmimise aja seisuga.
- Septembris 2019 ei olnud COVID ettenähtav, 2020 märtsis on.

Asjaolu ei saa vältida ega selle mõju ületada

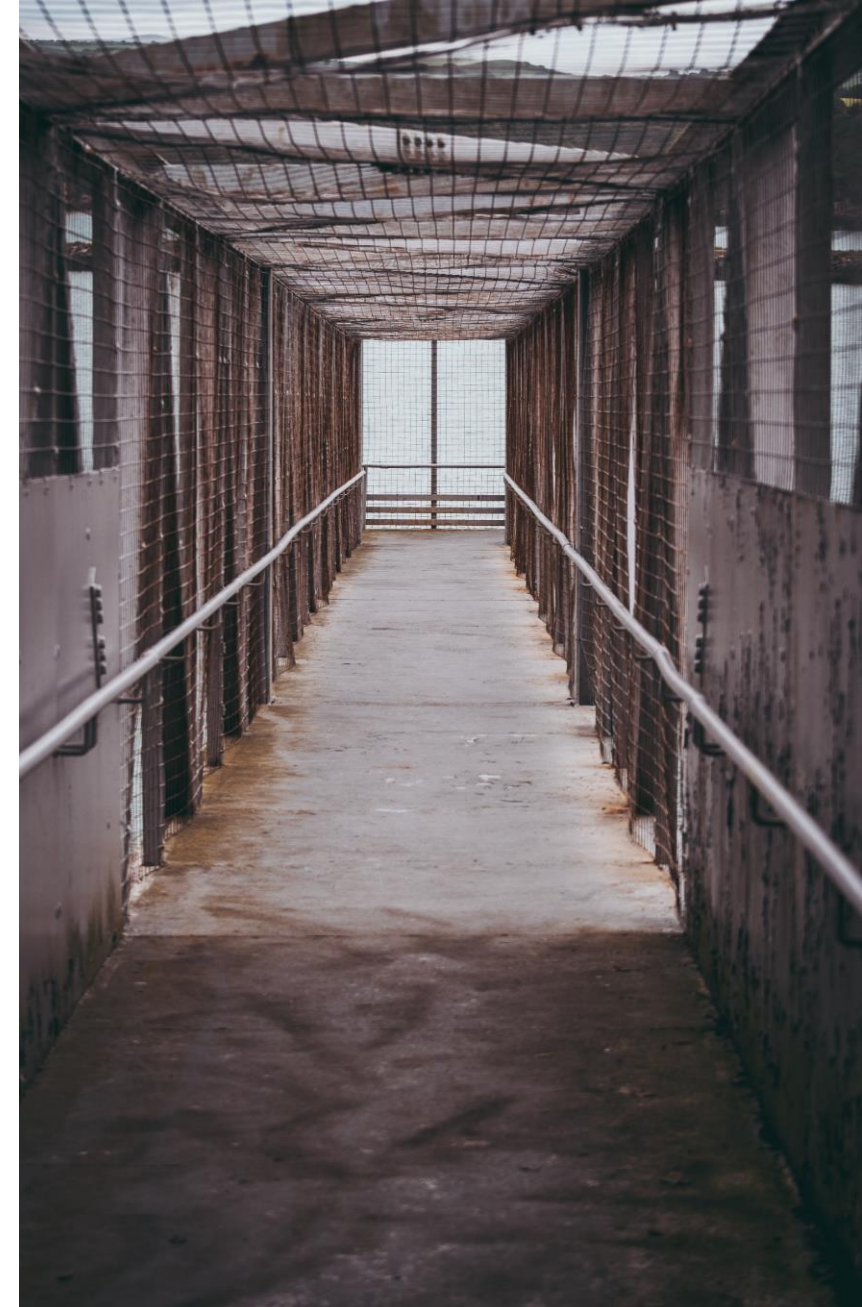
- Asjaolu peab olema selline, mille ilmnmisel ei saa võlgnikult mõistlikult oodata, et ta suudaks selle mõju kohustuse täitmisele vältida või asjaolu või selle tagajärge ületada.
- Hinnata objektiivsete kriteeriumide alusel, s.t. lähtuda tuleb sarnastel asjaoludel heas usus tegutseva isiku võimest, mitte konkreetse võlgniku isikust.
- Kas ei ole üldse ületatav, või on ületatav teatud lisaaja jooksul?

COVID 2019 – vääramatu jõud?

- Erakorralised loodusjõud ja sotsiaalsed asjaolud (streik, sõda) on klassikalised vääramatu jõu näiteid.
- Normaalselt toimivas õigusriigis on avaliku võimu seatud piirangud reeglina ettenähtavad (nt seadusemuudatused) või võlgniku mõjusfääris (nt lubade andmisest keeldumine võlgnikust tuleneval põhjusel).
- **Ootamatult kehtestatud piirangud, nt karantiin või majandussanktsioon võib siiski olla vaadeldav vääramatu jõuna.**
- **COVID 2019 ja selle ohjamiseks tehtud avalik-õiguslikud sammud ilmselt on vääramatu jõuna käsitletavad.**

Millal võib vääramatule jõule tugineda?

- Vääramatu jõud peab vahetult mõjutama lepingu täitmist.
- **Ärilise riski realiseerumine (nt klientide ärakukkumine) ja sellest tulenev äriühingu suutmatus täita rahalisi kohustusi ei ole vääramatu jõud.**
- Lihtsalt ebakindlus või hirm tuleviku ees ei loo alust vääramatule jõule tuginemiseks.

Mida vääramatu jõud võimaldab?

- Vääramatu jõud võimaldab edasi lükata kohustuse täitmist.
- Vääramatust jõust mõjutatu ei pea hüvitama teisele poolele kohustuse täitmise edasilükkamisega tekkinud kahju.
- Vääramatu jõud võimaldab kohustuse täitmist edasi lükata üksnes aja jooksul, mil vääramatu jõud või selle tagajärjed kohustuse täitmist realselt takistasid. Pärast vääramatu jõu ületamist tuleb kohustus siiski täita.
- Kui vääramatu jõud takistab teisel osapoolel täita kohustust, mille eest makse on ette nähtud raha maksmine, võib maksma kohustuv osapool maksega viivitada. Sellisel juhul ei saa viivitamise eest nõuda viivist.
- **Vääramatu jõud ei võimalda vääramatust jõust mõjutatud poolel enda sõlmitud lepingutest taganeda ega neid üles öelda.**

Kui lepingupartner ei täida
vääramatut jõu tõttu oma kohustusi...

- võid keelduda enda vastastikuse kohustuse täitmisest kuni lepingupartner enda kohustuse täidab,
- võid taganeda lepingust või lepingu üles öelda.
- võid alandada hinda seadusega lubatud ulatuses.
- Ei või nõuda kahju hüvitamist.

Kokkuvõte

- Kontrolli, kas lepingus on vääramatute jõud eraldi reguleeritud või vääramatute jõule tuginemist piiratud. Kui jah, siis tuleb järgida lepingus sätestatud.
- Vääramatute jõud ei ole võluvits enda kohustuste täitmisest pääsemiseks. Viirus kui selline või majandusraskused ei ole üldjuhul vääramatute jõud.
- Vääramatute jõud peab mõjutama konkreetse kohustuse täitmist vahetult. Sel juhul saab kohustuse täitmist edasi lükata kuni vääramatute jõu äralangemiseni.
- Kui vastaspool ei suuda oma kohustusi vääramatute jõu tõttu täita, võib keelduda vastastikuse kohustuse täitmisest, taganeda lepingust, leping üles öelda või alandada lepingu hinda seadusega lubatud ulatuses.

SORAINEN

**Kuidas võlgnevusi
sisse nõuda ja neid
ära hoida? Must
stsenaarium –
saneerimine,
pankrot**

Mari Karja

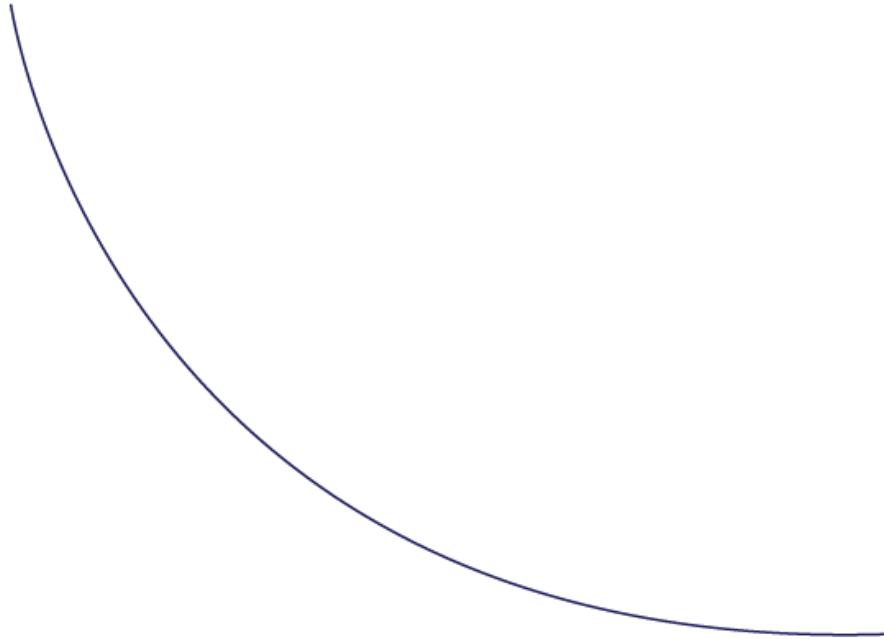
Advokaat

Kaupo Lepasepp

Vandeadvokaat, partner

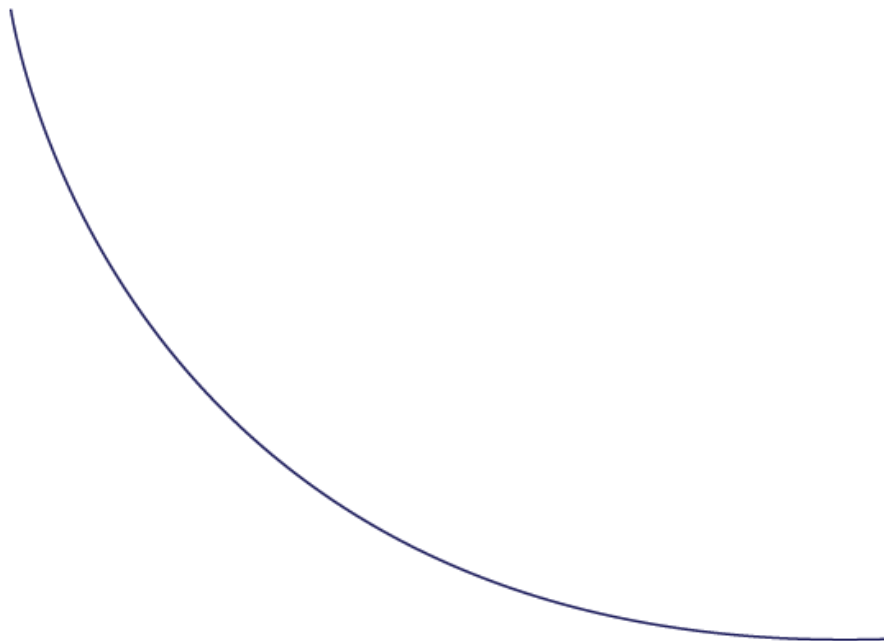
19. märts 2020

Võlgnevuste ennetamine

- Finantsdistsipliini tõstmine ja jälgimine:
 - Ettemaksu rakendamine
 - Sagedasem arveldamine
 - Krediidilimiitide määramine
 - Võlgnevustele reageerimine
- Mõlemapoolne proaktiivsust ja mõistlikkus raskuste ennetamisel

Tagatised

- Teoreetilisi tagatise on mitmeid:
 - Pangagarantii / letter of credit
 - HüpotEEK, kommertspant
 - Vallaspant // asja pantimine
 - Tagatisomandamine
 - Nõuete pantimine
- Praktikas kiirelt seatavaid tagatise on vähem:
 - Käendus (juhatus, osanik)
 - Emaettevõtte garantii
- Kui raskused on juba ilmnenud, siis on tagatise saamine keeruline.
- Võla tasumisel teistele võlausaldajatele eelistamine võib pankrotimenetluses probleeme tekitada.

Pankroti-ja saneerimismenetlus

- Pankrotiavaldus minu ettevõtte vastu?
- Pankrotiavalduse esitamise kohustus?
- Minu ettevõtte võlausaldaja rollis pankrotimenetluses?
- Kellele ja milleks saneerimismenetlus?

SORAINEN

Riigihanked kriisi ajal

Mario Sõrm

COVID-19: äririskide juhtimise teemaline webinar

19.03.2020

Contracting authorities should keep in mind

- If **not in a hurry** – keep in mind that **bidders are**, keep time limits **reasonable** or **extend** them
- In **urgency** – **shorten time limits** below minimum due to **objective and urgent circumstances** (§ 94 lg 4 p 2)
- In **extreme urgency** – use **negotiated procedure** without prior publication. The procedure itself can be **simplified**: only **negotiations**, **no tender**, one bidder
- Compulsory **exclusion grounds** – contract can be concluded if **indispensable** for overriding requirements in the **general interest** (§ 95 lg 3)
- When **in doubt** – **verify** exclusion grounds and qualifications **again** (§ 104 lg 7)
- If all else **fails** – declare procurement **invalid** due to **justifiable need** (§ 73 lg 3 p 6)

When not in the thick of it...

- In case of **breach of contract** – do **not** sanction in case of **force majeure**
- When **modifying contracts** – look into whether it can be **substantiated** by **unforeseeable circumstances** (§ 123 lg 1 p 4)
- When **deciding** how – use **negotiated procedure** without prior publication for purchasing from a business **in liquidation** or from a **bankruptcy trustee** (§ 49 lg 4)
- For the **future** – be mindful of the crisis when setting **qualification criteria** for the past, e.g. past turnover and contracts
- For **now** – look into using qualification criteria which indicate **more precisely** how the bidder is able to fulfil the contract in tougher times (§ 100 lg 1 p 1, 3)
- **Refrain** from setting **tender guarantees** – every little bit counts

Economic operators should keep in mind

- When in **bankrupt, liquidation** or **suspended** – the contracting authority can, but does not have to, **exclude** (§ 95 lg 4 p 3)
- In case of an **unlawful direct contract** – competitors have a right to **request ineffectiveness**, until 6 months after the conclusion (§ 121)
- Be **aware** – contract can be **terminated** by the contracting authority due to **unlawful modification** or **hidden exclusion ground** (§ 124 lg 1)
- Be **proactive** – request extension of procedural deadlines if you need so
- If you are a **successful bidder** – keep in mind that **withdrawing** your tender might lead to a **claim of damages** (§ 119)

Estonia

Lithuania

Latvia

Belarus

SORAINEN

sorainen.com